

Φροντίδα για τον «επαγγελματικό προσανατολισμό» των νέων

§§ 43-45

Προτεινόμενοι συμπληρωματικοί διδακτικοί στόχοι

- Να κατανοήσουν οι μαθητές
  - α) ότι οι επαγγελματικές επιλογές των νέων πολιτών προσδιορίζονταν από το οικογενειακό τους εισόδημα.
  - β) ότι ο Ισοκράτης ως δάσκαλος κυρίως, και όχι μόνο ως πνευματικός άνθρωπος της εποχής του, εκτιμά τα επαγγέλματα που αποτρέπουν τους νέους από *άμαρτήματα*.

Επισημάνσεις

Στην ενότητα αυτή χρειάζεται να αξιοποιηθεί η άποψη των μελετητών ότι οι λόγοι του Ισοκράτη λειτουργούσαν ως ασκήσεις ρητορικής για τους μαθητές του κυρίως. Στο έργο του γίνεται φανερή η τεχνική του δασκάλου³⁶ που επιθυμεί να υποστηρίξει, να πληροφορήσει και να επαναπροσδιορίσει αξίες επαγγελματικές και κατά συνέπεια και κοινωνικές.

Πνύκα, το Βήμα

---

³⁶ Βλ. κείμενα από τη βιβλιογραφία αριθ. 4 και 5.

1. Ερμηνευτικές ερωτήσεις ανοικτού τύπου

1.1. Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης

1. Να αναφέρετε τους λόγους για τους οποίους ο Άρειος Πάγος επεδείκνυε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους νέους.
2. Ποια συγκεκριμένα μέτρα ελάμβανε ο Άρειος Πάγος υπέρ των νέων;
3. ... *πόνους ἡδονὰς ἔχουσιν*: Να αναλύσετε την παιδαγωγική αρχή που προβάλλει ο ρήτορας στο χωρίο αυτό.
4. *τὰς ἀπορίας μὲν διὰ τὰς ἀργίας γιγνομένας, τὰς δὲ κακουργίας διὰ τὰς ἀπορίας*: Να χαρακτηρίσετε το ρητορικό σχήμα που περιέχεται στο χωρίο και να εξηγήσετε με ποιο τρόπο λειτουργεί στο λόγο³⁷.
5. Ποιος ήταν ο ρόλος του οικογενειακού εισοδήματος στις επαγγελματικές επιλογές των νέων στην αρχαία Αθήνα;
6. Ποια συμπεράσματα εξάγονται για τις κοινωνικές αντιλήψεις της εποχής από όσα αναφέρει ο ρήτορας για τη σχέση εισοδήματος και επαγγέλματος;
7. Σε ποιους παράγοντες αποδίδει ο Ισοκράτης την «κακουργία»;
8. Ποια είναι η στάση του ρήτορα απέναντι στις εμπορικές δραστηριότητες;
9. Ποιο περιεχόμενο αποδίδει ο Ισοκράτης στις λέξεις *ίππική, γυμνάσια και κυνηγέσιον*;
10. Ποια αποτελέσματα επιφέρει η *ἀργία* κατά τον Ισοκράτη;

1.2. Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

1. Ποια είναι η σχέση οικονομικών συνθηκών και ηθικής συμπεριφοράς σύμφωνα με τον Ισοκράτη; Να εξηγήσετε αν συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τη διαπίστωσή του.
2. Ποιες παιδαγωγικές απόψεις διατυπώνονται στις §§ 43-45³⁸; Να κρίνετε κατά πόσο οι απόψεις αυτές έχουν θέση στη σύγχρονη κοινωνία.

---

³⁷ Βλ. σχόλια σχολικού βιβλίου, σ. 359 και βιβλίο του καθηγητή, σσ. 313-314.

³⁸ Ο Ισοκράτης φαίνεται να πιστεύει ότι η ιδανική μορφή παιδείας υπήρχε κατά την εποχή που ο Άρειος Πάγος είχε υπό τη δικαιοδοσία του τη διοίκηση του κράτους και επομένως την εποπτεία της παιδείας. Σύμφωνα με το ρήτορα, η παιδεία έπρεπε να διαφοροποιείται αναλόγως με την κοινωνική τάξη στην οποία ανήκε κάποιος. Όσοι νέοι είχαν μικρές οικονομικές δυνατότητες, θα στρέφονταν προς τη γεωργία και το εμπόριο. Οι πιο πλούσιοι θα ασχολούνταν με τις φιλοσοφικές σπουδές και με κάποια ανώτερη στρατιωτική προετοιμασία. Μπορούμε επομένως να συμπεράνουμε ότι διαμορφωνόταν

2. Λεξιλογικές - Σημασιολογικές ασκήσεις

1. α) Να γράψετε τις σημασίες της λέξης *βίος* στην αρχαία και νέα ελληνική και της λέξης (*το*) *βιος* στη νέα ελληνική.
β) Να γράψετε πέντε σύνθετες λέξεις της νέας ελληνικής με *α'* συνθετικό τη λέξη *βίος*.
2. α) Να γράψετε τη σημασία της λέξης *πόνος* στην αρχαία και νέα ελληνική.
β) Να γράψετε τέσσερις σύνθετες λέξεις της νέας ελληνικής με *β'* συνθετικό τη λέξη *πόνος*.
3. α) Να γράψετε τις σημασίες του επιθέτου *ἀργός* στην αρχαία και νέα ελληνική.
β) Να γράψετε πέντε σύνθετες λέξεις της νέας ελληνικής με *α'* συνθετικό τη λέξη *ἀργός*.
4. α) Να συνδέσετε τα ρήματα της στήλης Α με τη σημασία τους στη στήλη Β.

A	B
αντιποιούμαι	αρνούμαι να αποδεχθώ, αρνούμαι κάτι που μου ανήκει
προσποιούμαι	ξεπουλώ
περιποιούμαι	μεταβάλλω κάτι ως προς τη μορφή
μεταποιώ	συμπεριφέρομαι με τρόπο ψεύτικο
αποποιούμαι	φροντίζω επιμελώς
εκποιώ	οικειοποιούμαι, σφετερίζομαι

μια «αριστοκρατία της παιδείας», που από την παιδική ακόμη ηλικία θα ξεχώριζε από το λαό.

β) Να γράψετε έξι προτάσεις χρησιμοποιώντας αντίστοιχα καθένα από τα ρήματα της στήλης Α.

5. Να γράψετε στην αρχαία ελληνική τα αντίθετα των λέξεων:

φροντίζω: .....

νεώτερος: .....

έπιμέλεια: .....

άπορία (=στέρηση).....

κακουργία: .....

οΐδα: .....

ήδονή: .....

6. Να γράψετε στη στήλη Α τα ρήματα από τα οποία παράγονται οι λέξεις της στήλης Β και στη στήλη Γ να γράψετε δύο ακόμη λέξεις (απλές ή σύνθετες) που παράγονται από τα ίδια ρήματα:

Α	Β	Γ
.....	δέηση	....
.....	γενεά γένος γόνος	....
.....	όραμα ιδέα είδος	....
.....	φρόνημα	....
.....	φόρος αμφορέας φαρέτρα	....
.....	τριβή τρίμμα	....
.....	τάγμα τακτός	....
	αίρεση	.....

.....

αιρετός

.....

7. Να γράψετε τη σημασία των ρημάτων στην αρχαία ελληνική:

α) διατρίβω: .....

κατατρίβω: .....

συντρίβω: .....

β) κατατάσσω: .....

μετατάσσω: .....

παρατάσσω: .....

ἀντιτάσσω: .....

ἐπιτάσσω: .....

ἀποτάσσω: .....

ἐντάσσω: .....

προτάσσω: .....

προστάσσω: .....

ἀνασυντάσσω: .....

ἀντιπαρατάσσομαι: .....

συμπαρατάσσομαι: .....

Αρχαία Αγορά, Ναός του Ηφαίστου